

Milí žáci,

posílám vám 3. část úkolů, ve které se zaměříme na kvintový kruh mollových stupnic. Posílám samozřejmě i zajímavé hudební ukázky. Přečtěte si pracovní list týkající se tempového označení, jsou v něm základní informace, které budete potřebovat pro praktické muzicírování.

V této části procvičíme také intervaly - zatím čisté, postupně si přidáme i velké a malé. Úkoly mi můžete posílat na můj mail: k.machackova@centrum.cz (pošlu zpět jedničku nebo opravu úkolu).

Kvintový kruh pro mollové stupnice, čili jak tvoříme mollové stupnice s křížky: začínáme stupnicí a moll, na jejím pátém stupni (dominantě) je tón E. Vzdálenost mezi tóny A a E se označuje jako interval kvinty, proto se také tomuto kruhu říká kvintový. Podstatné je, že každá další stupnice v tomto kruhu přidává jeden křížek. Čili a moll nemá žádné předznamenání, e moll už má 1 křížek. Na pátém stupni stupnice e moll leží tón H, z toho vyplývá, že h moll má 2 křížky (opět připomínám, že mezi tóny E a H je interval kvinty, proto se bavíme o kvintovém kruhu). Na pátém stupni stupnice h moll leží tón FIS, z toho vyplývá, že fis moll má 3 křížky.

Na pátém stupni stupnice fis moll leží tón CIS, z toho vyplývá, že cis moll má 4 křížky. Na pátém stupni stupnice cis moll leží tón GIS, z toho vyplývá, že gis moll má 5 křížků. Na pátém stupni stupnice gis moll leží tón DIS, proto další v pořadí se 6 křížky je stupnice dis moll. To už je stupnice, která se tak často nehraje, ale měli byste ji znát. Na pátém stupni stupnice dis moll je tón AIS, proto má stupnice ais moll 7 křížků. A to je vše, nic složitějšího! V příští várce úkolů, která bude na webu školy doplněna po 14 dnech, najdete kvintový kruh pro mollové stupnice zpracovaný prakticky v notové osnově.

Jestli Vám mohu něco doporučit, naučte se mollové stupnice s křížky zpaměti. Je to nejrychlejší, což se v praktickém muzicírování cení.

ÚKOL PRO TEBE (můžeš mi ho poslat na můj mail: k.machackova@centrum.cz, pokud bude správně, pošlu zpět jedničku, pokud ne, pošlu opravu bez známky)

1. Kolik křížků má stupnice a moll?
2. Kolik křížků má stupnice fis moll?
3. Kolik křížků má stupnice h moll?

a teď opakování durových stupnic s křížky:

4. Kolik křížků má stupnice C dur?
5. Kolik křížků má stupnice E dur?
6. Kolik křížků má stupnice FIS dur?

POSLECH:

Ludwig van Beethoven 1770–1827: Klavírní sonáta obecně známá jako Měsíční sonáta či Sonáta měsíčního svitu, originální provedení pro **sólový klavír**

<https://www.youtube.com/watch?v=Yw2jV18dO4A>

Ludwig van Beethoven 1770–1827: Klavírní sonáta obecně známá jako Měsíční sonáta či Sonáta měsíčního svitu tentokrát **v kytarové verzi**

<https://www.youtube.com/watch?v=o6rBK0BqL2w>

TEMPOVÁ OZNAČENÍ

Na začátku skladby bývá udáno tempo, které určuje jak rychle nebo pomalu se má skladba hrát.

Tempa pomalá

largo	- široce
adagio (<i>adádžo</i>)	- zdlouha
lento	- pomalu, zvolna

Tempa mírná a střední

moderato	- mírně
andante	- zvolna, krokem
andantino (<i>andantýno</i>)	- rychleji než andante
allegretto	- poněkud rychleji (pomaleji než allegro)

Tempa rychlá

allegro	- rychle
vivo, vivace (<i>viváče</i>)	- živě
presto	- velmi rychle

Ú Zkus přiřadit k těmto písním uvedená tempová označení.

Moderato
Allegro
Lento

Smutné časy nastávají
Prší, prší
Kočka leze dírou

METRONOM

Přístroj, podobný hodinám, který byl sestaven v r. 1816 německým hudebníkem Janem Mälzelem. Přístroj přesně udával kyvadlem tempo. Často je u tempa skladby i tzv. metrum, např. ♩ = 60. Toto označení udává délku noty a počet úderů za minutu.

Příklad:

♩ = 60

60 - kyvadlo činí 60 úderů za minutu
♩ - 1 úder je 1 nota čtvrtá

počet úderů za minutu

Largo = 44 úderů
Andante = 60 úderů
Allegro = 132 úderů
Presto = 184 úderů

Na metronomu je časová stupnice s označením tempa, pomocí které nastavujeme rychlost úderů kyvadla. Pro představu uvádíme metrum u některých tempových označení:

ZNAČKY PRO TEMPOVÉ ZMĚNY

Accelerando (<i>ačelerando</i>)	- zrychlovat
Ritardando , zkratka rit.	- zpomalovat (někdy také tenuto nebo rallentando)
A tempo , Tempo I	- v původním tempu
Koruna ◡	- prodloužení noty nebo pomlky

ČISTÉ INTERVALY

Interval je vzdálenost mezi dvěma tóny. Intervaly označujeme číslicemi.

Čisté intervaly patří mezi intervaly základní, zkráceně je označujeme malým písmenem č (např. č.1 = čistá prima)

Čisté intervaly jsou využitelné pro ladění hudebních nástrojů podle sluchu.

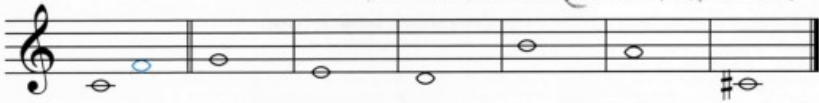

PRIMA (1) - vzdálenost od 1. k 1. stupni
 KVARTA (4) - vzdálenost od 1. ke 4. stupni
 KVINTA (5) - vzdálenost od 1. k 5. stupni
 OKTÁVA (8) - vzdálenost od 1. k 8. stupni
 č.1 = čistá prima   č.4 = čistá kvarta
 č.5 = čistá kvinta   č.8 = čistá oktáva

ČISTÉ INTERVALY

PRIMA	
KVARTA	
KVINTA	
OKTÁVA	

Příklady od tónu „c“

Ú Napiš čisté intervaly od daných tónů. **ÚKOL MI MŮŽEŠ POSLAT NA MŮJ MAIL: k.machackova@centrum.cz**

čistá kvarta	
čistá kvinta	
	
	č.1 č.8 č.1 č.8 č.1 č.8 č.1 č.8

• Pokud čistý interval zmenšíme či zvětšíme o půltón, vznikne nám interval, který se nazývá **ZMENŠENÝ** nebo **ZVĚTŠENÝ**. Jsou to intervaly odvozené.

	zmenšená ← čistá → zvětšená
např. kvarta	